

швидше. Або надати можливість працівникам працювати тоді, коли їм найзручніше чи у них є велика внутрішня мотивація.

Щоб збільшити задоволення від праці варто задати елемент конкуренції. Наприклад, поставити перед працівником ціль освоїти щось нове, запропонувати йому виступити в ролі наставника для когось чи створити здорову конкуренцію у колективі. Для отримання задоволення від роботи можна, також, змінити оточення (перейти у інший відділ, пройти курси підвищення кваліфікації, облаштувати робоче місце тощо).

Організаціям потрібно теж думати над тим, як надати роботі кожного працівника більшого «значення», «відчуття добробуту». Найпростіший спосіб зробити це – мінімізувати фрагментацію завдань, з якими доводиться працювати людині. Що більш «повну» картинку бачитиме співробітник, то більше задоволення він відчуватиме від виконання свого завдання. Не менш важливо забезпечувати людей роботою, яка водночас була б не занадто простою для них і, водночас, реальною для виконання. Також, щоб повністю зрозуміти, що мотивує персонал, керівництво компанії повинно постійно підтримувати зворотний зв'язок із підлеглими.

Отже, успіх та процвітання підприємства залежить від вкладу кожного працівника, тому робота, яка дасть можливість не лише задовольнити матеріальні потреби працівників, але й отримати задоволення від її виконання сприятиме економічному розвитку підприємства.

УДК 378

Христина Лужняк, аспірант, Галина Ціх, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Khrystyna Luzhniak, Halyna Tsikh

THE PROBLEMS OF EDUCATION QUALITY

У сучасному світі, який ввійшов у третє тисячоліття, згідно з вимогами Болонської декларації, визначальними тенденціями розвитку світової освітньої системи стають поглиблення її фундаменталізації, посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, формування у студентів системного підходу до аналізу складних технічних і соціальних ситуацій, стратегічного мислення, виховання соціальної та професійної мобільності. Необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає прищеплення прагнення і навичок до самонавчання, самовиховання, самовдосконалення і самореалізації, яка не лише підвищує якість освітньої діяльності, але й розвиває творчі потенції студентів, їхнє прагнення до безперервного набуття нових знань протягом всього активного життя.

Структура вищої освіти України розбудована відповідно до структури освіти розвинених країн світу. Вища школа в Україні насамперед зорієнтована на задоволення освітніх потреб особистості, відновлення національних освітніх традицій, відтворення інтелектуального духовного потенціалу нації, забезпечення ринку праці висококваліфікованими фахівцями.

Модернізація вищої освіти в державі є об'єктивною необхідністю. На порозі XXI століття ми стали очевидцями зростання уваги до вищої освіти, розширення її ролі в суспільстві. Сьогодні вона розглядається у цивілізованому суспільстві не тільки як задоволення фахових потреб особистості, а як духовна потреба.

Основною метою подальшого розвитку вищої освіти є переростання кількісних показників у якісні. Аналіз стану вищої освіти в Україні показує, що її якість залежить від якості програм підготовки, інфраструктури внутрішнього і зовнішнього середовища.

Об'єктивне обґрунтування змістовно-структурного формування загальних вимог до системи вищої освіти базується на ринкових законах суспільного розподілу праці, змінах умов праці і конкуренції, що є передумовою економічного, політичного та інтелектуального розвитку суспільства [1].

Якість освіти - це багатовимірне поняття, яке охоплює всі аспекти діяльності вищого навчального закладу: навчальні та академічні програми, наукову і дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад і студентів, навчально-матеріальну базу і ресурси. Якість освіти має відповідати міжнародним вимогам, вона забезпечується вищим навчальним закладом і гарантується державою. Не випадково питання якості освіти та її гарантування перебувають у центрі уваги як Міністерства освіти і науки України, так і освітянської громадськості [2].

Проблеми ефективності управління якістю освітніх послуг в умовах ринкової соціально орієнтованої економіки набувають особливої актуальності з появою нових вимог, що пред'являються до вищої освіти. Це обумовлено чітко означеними Україною орієнтирами на вступ до наукового і освітнього простору Європи.

Для адекватного реагування на зміни ринку освітніх послуг необхідна система управління якістю, основною метою якої є орієнтація на кінцевих споживачів: виявлення їхніх вимог, оцінка ступеня відповідності якості освітніх послуг та потреб ринку.

Складність і багатогранність проблеми якості освітніх послуг вимагають принципово нового підходу до її вирішення. Система менеджменту за критерієм якості повинна стати невід'ємною частиною системи управління вищим навчальним закладом. Ґрунтуючись на комплексному підході до управління, така система дозволить досягати постійного вдосконалення процесу надання освітніх послуг, сучасного рівня підготовки фахівців за допомогою забезпечення якості самого освітнього процесу, а також більш ефективно використовувати наявний кадровий, матеріально-технічний, інформаційний і фінансовий потенціал освітнього закладу.

Однак на тлі швидко ринку праці й освітніх послуг, що стрімко розвиваються, процес створення таких систем на освітньому просторі України йде вкрай повільно. Проблемами, які стримують впровадження системи управління якістю у вищих навчальних закладах, є: відсутність методології її створення; дефіцит фахівців - розробників, брак фінансових коштів і знань в області теорії управління якістю в освітніх установах; недооцінка практичної віддачі від впровадження систем менеджменту якості в навчальних закладах і т.п.

При цьому проблему якості слід розглядати як сукупність мінімум трьох складових взаємодіючих фаз: якість треба планувати (процеси і результат); контролювати (моніторинг, вимір, самооцінка); постійно поліпшувати (коригувальні та запобіжні дії). На рівні конкретних дій, якість можна визначити як сукупність показників, від співвіднесення з якими залежить вся діяльність вищого навчального закладу.

Таким чином, необхідне формування такої системи управління якістю надання освітніх послуг, які б були адекватно орієнтовані на задоволення вимог споживачів, відповідали вимогам ринку і дозволяли зайняти лідируючі позиції в конкурентній боротьбі на ринку освітніх послуг [3].

Ця система повинна охоплювати всі етапи життєвого циклу освітнього «продукту»: маркетинг і вивчення ринку, аналіз вимог до якості освітніх послуг,

планування освітнього продукту, процес надання освітнього продукту, процес вивчення задоволеності споживачів, аналіз надання освітніх послуг та підвищення їх якості тощо.

Окреслені напрямки повною мірою забезпечать виконання замовлення основних споживачів, а саме: особи, що здобуває освіту, держави і соціуму, для яких готуються кваліфіковані кадри.

Таким чином, слід відзначити, що в Україні існує ряд не вирішених питань у системі забезпечення якості освіти, які в свою чергу впливають на її стан та якість. Необхідно вжити ряд заходів для модернізації якості вищої освіти, адже існуючі стандарти не належним чином відповідають Європейській системі забезпечення якості вищої освіти.

Використана література

1. Бабкіна О. Проблеми підвищення якості вищої освіти в Україні у контексті Болонських реформ / Ольга Бабкіна // Освіта і управління. – 2006. – Т.9, №1. – С. 91–94
2. Проблеми освіти. Вип. 42: Наук.-метод. зб. – К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2005. – 233 с.
3. Кремень В. Нові вимоги до якісної освіти// Освіта України. – 2006.– №45-46. – С. 6-7.

УДК 338.001.36

Ірина Маркович, к.е.н., асистент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ В МІЖДЕРЖАВНОМУ ПОРІВНЯННІ

Iryna Markovych

FEATURES OF SOME EXPORT INDICATORS OF UKRAINE IN INTERCOUNTRY COMPARISON

Міжнародна діяльність будь-якої країни, зокрема її транскордонна торгівля, все більше визначаються загальносвітовими явищами та тенденціями. Тобто, транснаціональні компанії, міждержавні організації стрімко нарощують свою вагу в процесах побудови світового економічного устрою та справляють часто неоднозначний вплив на еволюцію національних господарств.

Диверсифікованість регіонального розвитку, значні відмінності в технологічному, науковому, інфраструктурному, фінансово-економічному й соціальному положенні окремих країн зумовлюють нерівномірний розподіл ефективності виробництва в просторовому зрізі. Інституційне середовище через певні механізми та інструменти здатне змістити конкурентні переваги певної галузі в територіальній площині.

Особливістю сучасної міжнародної торгівлі є те, що динаміка коливань її кількісних абсолютних показників є більш вираженою, ніж для індикаторів ВВП (рис.1).

Тобто, експорт та імпорт в світовому масштабі більш чутливо реагують на зміну кон'юнктури ринків або, іншими словами, є менш стабільними, ніж динаміка валового внутрішнього продукту.